

ПРОЕКТНО-БАЗИРАНОТО ОБУЧЕНИЕ КАТО МЕТОД ЗА ЦЯЛОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА ОТ ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Йорданка Денчева Василева

ДГ „Славейче“, гр. Бургас

PROJECT-BASED LEARNING AS A METHOD FOR COMPREHENSIVE DEVELOPMENT OF PRE-SCHOOL CHILDREN

Yordanka Dencheva Vasileva

Kinder garden Slaveyche, Burgas

Abstract: *In the period of preschool age, children develop knowledge and skills, they need stimuli for learning and cognition, emotional and social contacts. At this stage, development through communication in the family and in kindergartens is a prerequisite for the formation of pre-school readiness, which can guarantee better results at school and lifelong learning processes. The article examines the possibilities of using modern methods to develop the skills of 5-7-year-olds for the formation and development of both key competencies and emotional intelligence and readiness for school. Arguments are presented in favor of project-based learning, as well as the specific skills it develops.*

Keywords: *key competencies, emotional intelligence, kindergarten, school readiness, project work, electronic resources.*

Познавателното отношение на детето към света се осъществява чрез динамично развиващите се в предучилищна възраст познавателна сфера и когнитивни операции. Детето опознава света и е в състояние да оперира със знания за обекти, като развитието минава през различни стадии.

Своеобразната проява на познавателното отношение в тази възраст е свързана със сензитивността на детето към социалното му обкръжение, неговите емоционални компетентности, емпатията и социалната зрелост. Връзките между поведенческите форми на комуникация и междуличностни отношения, породени от когнитивната и емоционалната основа, се осъществяват в групата, която е универсална система на непосредствено общуване [2].

Деца в четвърта подготвителна група на детската градина се намират на прага на важна крачка в развитието си, която ще ги отведе до един непознат и интересен свят. Преминавайки в училищната обстановка с нейната различна организация, различни правила и продължителност на заниманията, нерядко малките ученици реагират негативно, проявяват необясним страх, тревожност, стрес. Част от децата не успяват своевременно да

се приобщят към новото общество, с нови лица и нови изисквания, поради факта, че не са овладели стратегии за реакция в проблемна ситуация.

Емоционалната подготовка за училище и развиването на емоционалната интелигентност се оказват особено значими в този важен период от детството. Галена Иванова твърди, че „проявата на адаптационни проблеми и страхове при много деца като резултат от тази промяна показва емоционално неблагоприятно и незадоволително равнище на емоционална готовност за училище“. И още: „Емоционалната готовност е резултат от цялостно развитие на психиката и личността на детето и усвояване на ключови емоционални компетентности“ [1].

Концепцията за ключовите компетентности е залегнала в Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и е последователно проведена в подзаконовата нормативна уредба. Така например общообразователната подготовка е пряко обвързана с придобиването на 8-те ключови компетентности от Рамката, като в същото време е изведена и девета, значима за образователната ни система компетентност – умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.

Особено място е отделено на т.нар. преносими (меки) умения, които не се свързват с конкретни учебни предмети, а са хоризонтални и включват разбиране на личните потребности в учебния процес и откриване на възможностите и способностите за преодоляване на трудностите в ученето както самостоятелно, така и в групи

Съществена част от компетентностния подход е уменията да се извършват наблюдения. Периодът на предучилищното образование е най-подходящият за целта. В този възраст, когато детето открива света, наблюденията могат да бъдат само качествени (описание на данни, като се използват сетивата (мирис, вкус, допир, звук, светлина), а тяхното регистриране (записване, рисуване, изобразяване) е добре да стане с рисунка или вербално, при което, поставено в проблемна ситуация, детето развива усет за прилагане на изследователски подходи и изказва предположения и хипотези, използвайки интегрирани средства. Така предучилищното образование поставя основите на проблемно-базираното и резултатно-ориентирано учене [5].

Обучението, основаващо се на проектния подход включва: проблематизация на учебния материал; познавателна активност и практически ориентирана дейност на децата; връзка на обучението с играта, работата (труда), живота на детето; проектиране и рефлексия. При него в основата на процеса на обучение е сътрудничеството, позволяващо да се създадат условия за активна съвместна учебна дейност и се създават възможности за индивидуализация и диференциация.

Прилагането на проектно-базираното обучение в съвременното училище се разглежда от редица педагози като:

1. Нова педагогическа технология, която може да реши много актуални задачи в хода на обучението на децата – „една личностно-ориентираната технология, начин за организиране на самостоятелната дейност на децата, насочена към

решаване на задачи в рамките на проекта, интегриращ в себе си проблемният подход, груповите методи, рефлексивните, презентационните, изследователските и др.

2. Метод на познание, начин за организация на учебно-познавателната дейност на децата – начин за постигане на дидактическите цели чрез детайлна разработка на проблема (технологията), която е необходимо да бъде завършена напълно, задължително с практически резултат, оформен в един или друг вид (изследователски или реално изработен обект)“ [4].

Работата по проект е интерактивна стратегия за реализиране на връзката между теоретичните знания и практическата дейност на децата, за свързване на обучението с техния реален житейски и познавателен опит, за осъществяване на пълноценна социализация и за ориентиране в съществуващата информационна среда като необходими компетентности на съвременната личност.

Работата по проект дава възможност да се придобият и тренират важни умения. Децата разгръщат творческата си личност, учат се на самостоятелност, отговорност и увереност в собствените си способности и по този начин се стимулира бъдещото им развитие. Чрез проектите децата се научават да прилагат наученото за решаване на задачи за самостоятелна подготовка. Проектно-базираното обучение е средство за активиране на познавателната дейност, за развиване на креативност и за формиране на определени личностни качества. Под проект се разбира работа, която има точно определена цел и трябва да доведе до получаване на очаквани резултати. Постигането на целите трябва да стане в зададен срок и да бъде извършено с усилията на определена група от изпълнители. Основната задача на обучението по метода на проектите е изучаване, усвояване и прилагане на научения материал от децата с помощта на учителя. Децата трябва да се опитат сами да разберат каква е целта на проекта, да планират, да изпълняват и да оценяват [3].

Многобройните изследвания в сферата на образованието констатира редица общи тенденции в кризата на съвременното образование.

От една страна, традиционните методи и форми на учебно-възпитателна работа от векове възпроизвеждат едни и същи проблеми. Характерното за тях еднообразие в преподаването и ученето, ориентацията към пасивно заучаване и възпроизвеждане на определени факти, откъснатостта на академичните знания от реалния живот водят до трайно ниска мотивация за учене, до ограничени възможности за пренос на знания от една сфера към друга и в много случаи – до ниски или нестабилни във времето постижения.

- От друга страна, модерният живот изисква от всеки не просто да владее достатъчна по обем и съдържание информация, но и да притежава умения за нейното непрекъснато обогатяване, развиване, обработване, предлагане, ползване, споделяне, ценене. Ето защо, освен от фундаментални умения за четене, писане и смятане, съвременният човек неотложно се нуждае и от т.нар. умения за дигиталната ера:
- за работа в екип;

- за решаване на проблеми;
- за планиране, изследване и творчество;
- за критическо мислене;
- за времеви и пространствен мениджмънт;
- за синтез на информация от различни информационни носители;
- за ползване на високотехнологична апаратура.

Наред с тях, особено значение в настоящия свят на социално напрежение, на регионални и национални конфликти придобиват социални черти и умения като стабилни комуникационни умения за междуличностно общуване и представяне, лична и социална отговорност и самоконтрол, мултикултурна толерантност и разбирателство и пр. В тази усложнена местна и глобална среда съвременното образование търси пътища за решаване на проблемите си. На дневен ред отново е необходимостта от преосмисляне на теоретичните виждания и обновяване на практическите решения. Ако проектният подход днес е предпочитан от толкова много специалисти, то това до голяма степен се дължи на факта, че неговата философия и технология се намират в хармония и съзвучие с вкусовете и нуждите на модерните общества.

Проектният подход е един от основните канали за широко навлизане на съвременните технологии в образоването. Чрез съчетаването на възможностите на технологиите и философията на подхода се постига образователна среда, толерираща и стимулираща самостоятелното, творческо търсене и учене чрез максимално и доближаване до характеристиките на автентичното (реално)проучване и труд.

Проектният подход дава възможност за автентично и многостранно оценяване на детските постижения. Разнообразието от дейности, наситеността на контактите, комплексността на проектните продукти са източник на богата обратна информация.

Проектният подход се адаптира към индивидуалните възможности, потребности и стил на учене на децата, което е трудно мислимо в рамките на традиционните варианти на учебно- възпитателната работа. Чрез работата си по проект всяко дете има възможност да избере свой собствен път към целта, който най-пълно съответства на неговите дадености и интереси. Ето защо той е работещ инструмент при толкова различни контингенти – от предучилищна възраст до студенти, от деца в риск до надарените, от тези с изявени академични наклонности до проявяващите афинитет към практическите проекти.

Проектният подход подпомага формирането на трайни интереси и навици за учене и саморазвитие. Той превръща децата в мениджъри на собственото си учене и развитие, давайки им възможност да черпят информация и опит не само от детската градина, но и от реалния живот.

Проектният подход позволява да се поставят и реализират комплексни образователни цели, насочени както към развитие на многообразния интелект на личността, така и към стимулиране и подкрепа на неговото морално и емоционално-социално развитие.

Проектният подход отрежда на учителя нова роля в процеса на обучение и възпитание. Сега той е, разбира се, преди всичко консултант, посредник, сътрудник и съветник на своите ученици, но също така и активен участник и откривател на нов опит и познание като тях. Това съвсем не означава, че неговата ръководна функция е отменена. По-точното е да се каже, че в случая тя се осъществява по-индиректно, дискретно и автентично. Актуалното разбиране за същностните и функционални измерения на проектния метод е продукт на продължителна и сложна концептуална еволюция, довела и до усложняване и разнообразяване на понятийните избори. В границите на различните национални и образователни среди днес могат да се срещнат негови варианти дефинирани като проект-базирано учене или преподаване(САЩ), проектен подход (Канада, САЩ, Латинска Америка, Италия), проект-базирани образователни технологии (САЩ, Русия, Австралия), метод на проектите (Европа, по-специално Германия, Русия) и т.н. Ето защо тук временно ще прекъснем представянето на неговите модерни параметри, за да проследим, макар и накратко, историческата му динамика, довела до диференцирането и специализирането на подхода.

В настоящата статия е описан авторски образователен проект за IV подготвителна група. Проект „Прекрасна пролет“

Изготвил: Йорданка Денчева Василева

Тема: Прекрасна пролет

Група: IV подготвителна група

Предмет: Математика

Интергративни връзки: БЕЛ, КТ, Околен свят.

Групата се разделя на 4 екипа по 5 деца в зависимост от броя на децата.

Пролетта дойде! Готова за битка с лютата и мрачна зима. С цялата си нежност, красота, ухание, надежда, доброта, стремеж. Наперена, с изпъчени гърди и гордо вдигната глава, пристъпва смело напред, решена да пребори зимата и да даде старт на новото начало – чистото, живото. Слънцето усети силата на пролетта и без страх проби сивите облаци и изгря над земята. Изведнъж всичко стана по-светло, по-цветно, по-усмихнато.

Идва пролетта и ние трябва да я посрещнем подобаващо. Имаме и една пролетна картина, от художник, която трябва да довършим, за да не разсърдим пролетта. За да я завършим, трябва да преминем през различни задачи, които ни е поставил художникът.

1. На масата имат поставени големи и малки фигури. Трябва да помислят на какви групи могат да ги разделят (на масата с триъгълниците има само триъгълници, но те са големи и малки и различни цветове).

Образува предметни групи по признак – големина и цвят (

Фигура 1.).

Фигура 1. Образува предметни групи по признак

Да си изиграем играта - „Всеки в своята къща“. Вземете си по една геометрична фигурка от масата и елате при мен. На различни места в стаята съм поставила големи геометрични фигури, които ще бъдат вашите къщи. Пускам музика. Всички танцувате. Като спре музиката трябва да откриете своята къща. (няколко пъти разменям местата на къщите)

2. Масата на кръговете трябва да вземат кръгчета (големи , зелени) и да залепят на картона. Масата с квадратите, трябва да залепи големи и кафяви за стебло. Масата на правоъгълниците трябва да залепят малки и кафяви. А тези с триъгълниците трябва да залепят средни, жълти на слънцето (*Фигура 2.*).

Фигура 2. Работа по картината с геометрични фигури

3. Така нашата пролетна картина е готова. Но нещо и липсва. След като подготвихме нашата пролетна картина, ще си изработим по едно животно от геометрични фигури,

за да допълним пролетната красота. Изработваме жабки, щъркели, птиченца, гъсенички, зайчета, охлювчета, калинки (*Фигура 3.*).

Фигура 3. Изработване на животни от геометрични фигури

Да си изиграем играта – „Сезони“ – като чуете пролет - скачате напред, като чуете лято - на дясно, като чуете есен - назад и като чуете зима - на ляво.

4. Всеки има мрежа през която трябва да премине, като спазва кода, за да види коя е неговата цифра. Всяка цифра е в различен цвят. Пред картината има подготвени цветя, които чакат да украсят нашата пролетна полянка. Според цифрата и цвета трябва да залепите толкова цветя в такъв цвят на полянката за да стане китна и пролетна (*Фигура 4.*).

Фигура 4. Залепване на цветя в полянката

5. Пред всеки има по една картинка с цвете и пеперуди. Трябва да види, коя пеперуда е най-близо до цветето. Какъвто е нейния цвят, такава пеперуда ще си изработи (*Фигура 5.*).

Фигура 5. Изработване на пеперуди

Да се поздравим с едно хубаво стихотворение за пролетта.

ПРОЛЕТ

Пяст птички пъстрокрили,
 тръпне свежийт листак,
 със чадър от синя свила
 руса пролет шета пак.
 Спира над горите гъсти,
 спира сред полята тя
 и разтваря с тънки пръсти
 най-сънливите цветя.
 Дига гугличка и трепка
 в луда радост всеки цвят
 и по пъстрите му клепки
 топли капчици блестят.

Асен Разцветников

6. На всеки казвам по една дума (свързана с пролетта), на която трябва да се определи първия звук. След като го познае, на масата ще има картончета с буквите. След като познае буквата, на гърба на картончето има нарисувани точки. Брои точките и

колкото са точките, толкова цветчета лепи на клонките на дървото, за да стане истинско пролетно дърво (*Фигура 6.*).

Фигура 6. Помагаме на дървото да цъфне

7. Трябва да направим висящи украси, като довършим започнатата редица и спазваме поредността. На панделка са залепени с двойно залепващо цветя, листа и калинки. Децата трябва правилно да довършат, като спазват големината и цвета (*Фигура 7.*).

Фигура 7. Довършване за започнатата редица

За да допълним красотата на прекрасната пролет ще се поздравим с една чудна пролетна песен.

<https://www.youtube.com/watch?v=pGcWx0DDtIU>

Краен резултат: украса на стаята – пролетен пейзаж, висящи украси (*Фигура 8.*, *Фигура 9.*, *Фигура 10.*).

Фигура 8. Пролетна картина

Фигура 9. Пеперуди

Фигура 10. Висящи украси

ПБО е интерактивният метод, който най-силно може да предизвика промяна в културата на преподаване, предполага сътрудничество както между децата, така и между тях и учителя, който често е в ролята на фасилитатор. Обратната връзка, която учителят периодично дава, е конкретна, полезна, позитивна.

Успеваемостта на децата зависи от ефективността и качеството на обучението. Прилагането на иновативни методи на обучение и оценяване е ключов фактор за повишаване на знанията и уменията, за развиване и разширяване на компетентностите на децата. Поставени в роля на изследователи и иноватори, децата самостоятелно, или под наставничеството на учителя са включени в действено обучение, позволяващо осъществяване на връзки между теоретичните знания и практическия опит. Наблюдава се развитие на уменията за експресивност и екипна работа. ПБО е методът за формиране и развитие както на ключови компетентности, така и на емоционална интелигентност и готовност за училище.

В заключение, проектно базираното обучение се налага все повече в съвременното образование, а съпътстващите го организационни и съдържателни проблеми са важно предизвикателство пред цялата педагогическа общност. Мисията на детската градина днес е да бъде привлекателно за децата и да ги подготви за пълноценен живот и дейност, създавайки условия да осъществят своя потенциал в съответствие с индивидуалните си желания и способности и да израснат като физически здрави, компетентни личности с богата обща култура.

Литература

- [1] Иванова, Г. (2013). Емоционална подготовка и готовност на детето от предучилищна възраст за успешно включване в училищното образование (с. 26–29). В: Обучение на детски учители за работа в групите за задължителна предучилищна подготовка. Наръчник за учители. София: НИОКСО.
- [2] Минчев, Б. (2004). Проблеми на общата психология. София: Вѳда Словѳна – ЖГ.
- [3] Николова, М. (2011). Създаване на умения за работа в екип и развитие на творческото мислене при създаване на проекти в училище (239–248). В: Четвърта национална конференция „Образованието в информационното общество“.
- [4] Павлова М.Б., Питт Дж. и др. Метод проектов в технологическом образовании школьников: Пособие для учителя. / Под ред. И.А. Сасовой, М. Вѳнтана-Граф, 2003
- [5] [file:///C:/Users/Danche/Downloads/I-book%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Danche/Downloads/I-book%20(1).pdf)
- [6] <https://www.academia.edu/49268445>

За контакт с автора:

Йорданка Василѳва

e-mail: dani691981@abv.bg